

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я FORMATION OF STATE POLICY IN THE FIELD OF HEALTH CARE

Визначено, що одним із пріоритетних завдань державної політики у галузі розвитку та вдосконалення системи охорони здоров'я, виділених у плані, є підготовка висококваліфікованих кадрів управління охороною здоров'я. При цьому основний акцент робиться на ролі кадрів, що готуються для галузі охорони здоров'я, в охороні та зміцненні здоров'я населення країни. Перехід від системи централізованого державного забезпечення галузі за принципами ринкового функціонування із збереженням соціальної компоненти охорони здоров'я, передбачає не тільки внесення змін до інфраструктури та якості послуг, але й потребує сучасних підходів до управління господарюючими суб'єктами з урахуванням зростаючих вимог до ринкової ефективності, якості людського капіталу та задоволеності населення, відповідності до завдань соціально-економічного розвитку. Запропоновано «дорожню карту», яка дозволяє досягати наступних цілей: зростання ролі керівників медичних організацій у забезпеченні якості медичної допомоги, що надається населенню; вдосконалення підготовки адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій державної та місцевої систем охорони здоров'я; розвиток системи безперервної професійної освіти з питань організації та управління охороною здоров'я. Зазначено, що цьому мають сприяти такі завдання: формування моделі підготовки управлінських кадрів, що базується на оптимальному балансі компетенцій та враховує потреби української охорони здоров'я; перегляд номенклатури спеціальностей та номенклатури посад адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій державної та місцевої систем охорони здоров'я; об'єднання держзамовлення на підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів для формування пулу адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій з урахуванням сучасних потреб практичної охорони здоров'я; створення країні мережі навчальних центрів з урахуванням медичних освітніх організацій з підготовки фахівців з охорони здоров'я.

Ключові слова: державне регулювання, охорона здоров'я, державна політика,

здоров'я населення, соціальна компонента, соціально-економічний розвиток.

It was determined that one of the priority tasks of the state policy in the field of development and improvement of the health care system, highlighted in the plan, is the training of highly qualified health care management personnel. At the same time, the main emphasis is placed on the role of personnel being trained for the field of health care, in protecting and strengthening the health of the country's population. The transition from the system of centralized state provision of the industry based on the principles of market functioning while preserving the social component of health care involves not only making changes to the infrastructure and quality of services, but also requires modern approaches to the management of business entities taking into account the growing requirements for market efficiency, the quality of human capital and population satisfaction, compliance with the tasks of social and economic development. A "road map" is proposed, which allows you to achieve the following goals: increasing the role of heads of medical organizations in ensuring the quality of medical care provided to the population; improvement of training of administrative and management personnel of medical and pharmaceutical organizations of state and local health care systems; development of the system of continuous professional education in matters of health care organization and management. It was noted that the following tasks should contribute to this: the formation of a model for the training of managerial personnel, which is based on the optimal balance of competencies and takes into account the needs of Ukrainian health care; revision of the nomenclature of specialties and the nomenclature of positions of administrative and management personnel of medical and pharmaceutical organizations of state and local health care systems; substantiation of the state order for the training of bachelors, specialists and masters for the formation of a pool of administrative and management personnel of medical and pharmaceutical organizations, taking into account the modern needs of practical health care; the creation of a network of training centers in the country, taking into account medical educational organizations for the training of health care specialists.

Key words: state regulation, health care, state policy, population health, social component, socio-economic development.

УДК 351
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.36.16>

Шалько М.Н.

к. мед. наук, доцент,
докторант
Класичний приватний університет

Постановка проблеми. Перехід від системи централізованого державного забезпечення галузі за принципами ринкового функціонування із збереженням соціальної компоненти охорони здоров'я, передбачає не тільки внесення змін до інфраструктури та якості послуг, але й потребує сучасних підходів до управління господарюючими суб'єктами з урахуванням зростаючих вимог до ринкової ефективності, якості людського капіталу та задоволеності населення, відповідності до завдань соціально-економічного

розвитку. Відповідно, наступне завдання вдосконалення управління охороною здоров'я формується у площині забезпечення управлінськими кадрами.

Одним із пріоритетних завдань державної політики у галузі розвитку та вдосконалення системи охорони здоров'я, виділених у плані, є підготовка висококваліфікованих кадрів управління охороною здоров'я. При цьому основний акцент робиться на ролі кадрів, що готуються для галузі охорони здоров'я, в охороні та зміцненні здоров'я населення країни.

У результаті сформульовано основні вимоги до сучасного керівника у сфері охорони здоров'я, які зводяться до наступних:

- знання та ефективного застосування сучасних методів управління з урахуванням специфіки медичних установ;

- використання актуальних методів фінансування, що дозволяють визначати порядок формування фінансових потоків на всіх рівнях, а також здійснювати фінансові розрахунки щодо виконання медичних робіт та послуг та ефективного використання фінансових коштів;

- формування передумов для розвитку цивілізованого ринку медпослуг, що поєднує як адміністративні, так і ринкові методи управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан та перспективи формування державної політики у галузі охорони здоров'я в Україні досліджують такі вчені, як: Т. Бахтеєва, М. Білинська, Т. Грузева, З. Гладун, Л. Жаліло, Д. Карамішев, О. Кучеренко, В. Москаленко, Я. Радиш, І. Солоненко, С. Стеценко та інші.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей формування державної політики у галузі охорони здоров'я в Україні.

Виклад основного матеріалу. Таким чином, «дорожня карта» дозволяє досягати наступних цілей:

1) зростання ролі керівників медичних організацій у забезпеченні якості медичної допомоги, що надається населенню;

2) вдосконалення підготовки адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій державної та місцевої систем охорони здоров'я;

3) розвиток системи безперервної професійної освіти з питань організації та управління охороною здоров'я [1, с. 65].

Цьому мають сприяти такі завдання:

1) формування моделі підготовки управлінських кадрів, що базується на оптимальному балансі компетенцій та враховує потреби української охорони здоров'я;

2) перегляд номенклатури спеціальностей та номенклатури посад адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій державної та місцевої систем охорони здоров'я;

3) обґрунтування держзамовлення на підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів для формування пулу адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій з урахуванням сучасних потреб практичної охорони здоров'я [2, с. 7];

4) створення країні мережі навчальних центрів з урахуванням медичних освітніх організацій з підготовки фахівців з охорони здоров'я.

Очікувані результати реалізації «дорожньої карти» включають:

- зміцнення потенціалу системи профпідготовки та підвищення кваліфікації адміністративно-управлінського персоналу;

- формування кадрового резерву;

- визначення комплексу галузевих вимог до сучасної програми підготовки управлінських кадрів охорони здоров'я;

- розробка та затвердження положення про спеціаліста в галузі управління охороною здоров'я;

- підвищення ролі керівників медорганізацій у забезпеченні якості та безпеки медичної діяльності, що стає можливим на основі подальшого розвитку системи безперервної освіти адміністративно-управлінського персоналу медичних та фармацевтичних організацій державної та місцевої систем охорони здоров'я [3, с. 10].

Таким чином, основними результатами Програми мають стати:

• підготовка управлінських кадрів у сфері охорони здоров'я, які володіють сучасними управлінськими компетенціями та технологіями;

• прискорення модернізаційних процесів у галузі;

• перехід на надання медпослуг відповідно до сучасних порядків та стандартів надання медичної допомоги населенню, що надалі забезпечить зростання доступності до якісних медичних послуг всього населення країни;

• формування актуальної навчально-методичної бази на основі сучасних освітніх технологій підготовки висококваліфікованих управлінських кадрів у сфері охорони здоров'я з метою її подальшого використання організаціями профосвіти для підготовки управлінських кадрів [4, с. 89].

Для досягнення запланованих у документі показників розвитку системи охорони здоров'я як основна мета Програми визначено навчання управлінських кадрів у сфері охорони здоров'я сучасним технологіям управління, що забезпечує ефективну реалізацію програмних заходів на рівні території.

На це спрямовані такі завдання:

1) Застосування сучасних технологій із залученням провідних експертів, у т.ч. та іноземних, а також керівників органів виконавчої влади у процесі здійснення підвищення кваліфікації управлінських кадрів у охороні здоров'я.

2) Формування навчально-методичної бази на основі сучасних освітніх технологій та використання найкращих світових практик у галузі управління та модернізації охорони здоров'я, їх використання в освітньому процесі.

3) Підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу під час використання сучасних технологій навчання.

4) Формування банку проектів, підготовлених учасниками Програми.

5) Створення інформаційної бази учасників Програми.

6) Формування кадрового резерву, і навіть місцевих утворень та закупівельних організацій з урахуванням досягнутих Програмою результатів підготовки кадрів.

7) Забезпечення переймання зарубіжного досвіду у процесі підготовки управлінського ланки для вітчизняної сфери охорони здоров'я.

Таким чином, актуальні зарубіжні практики підготовки фахівців у сфері охорони здоров'я повинні використовуватися при формуванні національної системи охорони здоров'я. Ресурсна забезпеченість цього процесу має стати запорукою ефективного досягнення запланованих результатів Крім того, наявний досвід провідних вчених у сфері охорони здоров'я має бути доповнений сучасними технологіями в даній галузі, застосування яких є невід'ємною умовою подальшого конкурентоспроможного розвитку національної системи охорони здоров'я У цьому зв'язку для сфери охорони здоров'я основним є кадровий ресурс [5, с. 319].

Інвестування коштів у підготовку кадрів для всіх рівнів управління у сфері охорони здоров'я та надання послуг з охорони здоров'я дозволить досягти належного соціально-економічного результату. У зв'язку з довгостроковістю окупності вкладених коштів основне фінансове навантаження, на думку автора, має бути покладено на державу. Крім того, державними органами влади має проводитися дієва соціальна політика, що забезпечує надходження фінансових коштів з інших джерел. Важливим у цьому зв'язку є те, наскільки підготовлені на території нашої країни фахівці в галузі охорони здоров'я, зможуть застосовувати отримані знання і в інших державах, не порушуючи при цьому конкурентоспроможний баланс вітчизняної системи охорони здоров'я.

У зв'язку з вищесказаним, дослідницький інтерес представляє також розгляд місця та ролі вітчизняної системи охорони здоров'я у низці економічно розвинених країн світу.

Глобалізація світової економічної системи, перехід до інформаційному суспільству та зростаюча роль людського капіталу дає можливість розвитку національної системи охорони здоров'я з використанням передового міжнародного досвіду у сфері нормативно-правового регулювання та використання найкращих практик галузі [6, с. 9].

Видається доцільним проаналізувати два основних аспекти розвитку вітчизняної сфери охорони здоров'я: загальні риси та відмінності з іншими світовими економічними моделями, а також глобальні передові засади вдосконалення управління галуззю, що закладаються нормативною базою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ).

Висновки і пропозиції. Незважаючи на велику різноманітність національних та історичних особливостей, що мають місце в різних країнах світу, виділяють п'ять моделей охорони здоров'я, що стійко функціонують:

- модель охорони здоров'я без державного регулювання;

- модель охорони здоров'я із державним регулюванням програм обов'язкового медичного страхування для окремих категорій громадян;

- модель охорони здоров'я із державним регулюванням програм обов'язкового медичного страхування для більшості громадян;

- монопольна державна модель охорони здоров'я;

- модель охорони здоров'я на основі загального державного медичного страхування.

Дані моделі мають важливі відмінності одна від одної. Насамперед, вони різняться за рівнем участі держави у фінансуванні охорони здоров'я. Крім того, залежно від моделі на ринку взаємодіють учасники різних форм власності. Також моделі різні за рівнем охоплення населення програмами держпідтримки. І останнє – для кожної з моделей властиві індивідуальні джерела фінансування охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лехан В.М., Волчек В.В., Крячкова Л.В., Заярський М.І. Застосування колективних експертних оцінок за дельфійською процедурою в соціально-медичних дослідженнях. Україна. *Здоров'я нації*, 2017, 1(42): 62–68.

2. Лехан В.М., Крячкова Л.В., Заярський М.І. () Аналіз реформ охорони здоров'я в Україні: від здобуття незалежності до сучасності. Україна. *Здоров'я нації*, 2018, 4(52): 5–11.

3. Григорович В.Р. Державне управління процесами підготовки та прийняття управлінських рішень у системі охорони здоров'я України: автореф. дис. ... к.держ.упр.: 25.00.02. Київ, 2011. 23 с.

4. Карлаш В.В. Механізми державного регулювання у сфері охорони здоров'я населення України: дис. ... к.держ.упр.: 25.00.02. Харків, 2020. 214 с.

5. Кланца А.І. Охорона здоров'я як структурна складова національної безпеки держави: дис. ... д.держ.упр.: 25.00.02. Харків, 2019. 571 с.

6. Медяник Г.Є. Формування механізмів державного регулювання в системі фінансування закладів охорони здоров'я комунальної форми власності: автореф. дис. ... д.держ.упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2010. 23 с.